

2006:72

Sagabion i Höganäs

Antikvarisk kontroll yttre måleri 2006

Henrik Borg

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2006:72

Sagabion i Höganäs

Antikvarisk kontroll, 2006

Höganäs socken
Höganäs kommun
Skåne län

Henrik Borg

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.m.se

© 2006 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2006:72
ISSN 1651-0933

Foto: Henrik Borg
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

Sagabion i Höganäs

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	7
Administrativa uppgifter	7
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	7
Utförda åtgärder	8
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	11

Högåns kommun, nedan detalj av Högåns tätort, röd pil markerar Sagabions läge.

Sammanfattning av utförda åtgärder

Utvändigt dekorationsmåleri utfört som blindfönster samt underhåll av ytterdörr.

Administrativa uppgifter

Dnr. L12.20-167-06 1266

LANDSKAP: Skåne

KOMMUN: Höganäs

FASTIGHETSBETECKNING: Ekorren 14

ÄGARE: Höganäs kommun

RESTAURERINGENS OMFATTNING: Utvändigt dekorationsmåleri utfört som blindfönster samt underhåll av huvudentrén.

SLUTBESIKTNING: 2006-09-29

ENTREPRENÖR: Höganäs kommun, Tekniska förvaltningen, måleri Leif Olsson (0703-707277).

ANTIKVARISK KONTROLLANT: Henrik Borg, Regionmuseet Kristianstad /Landsantikvarien i Skåne

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Stycket nedan på historik lämnat av stadsantikvarie Henrik Ranby. Dagens Sagabio är namnet på den biograf som är inrymd i en byggnad uppförd 1883 som teatersalong för intilliggande hotell Schweitz. 1899 visades för första gången film i lokalen. 1911 permanentades biografen. Biografens namn byttes till Grand och förändringar såväl invändigt som utvändigt genomfördes 1941. Exteriört förändrades entrépartiet genom tillägg av ett baldakintak, neonrör och dörrar samt skyltskåp i teak. 1962 lades Grand ned, men 1965, endast tre år senare, togs lokalen åter i bruk som bio men under namnet Sagabion. 1993 gjordes en kulturhistorisk dokumentation av Karin Gustafsson vid Landsantikvarien i Malmöhus län. Under 1990-talet gjordes fasadarbeten och fönstermålning. 2004 genomförde Höganäs kommun och dess Tekniska förvaltning underhållsinsatser baserade på stadsantikvariens dokument "Målsättning för den befintliga byggnaden". Se vidare Regionmuseets rapport 2004:125. 2006 genomfördes en ommålning av fasaderna och i samband med detta gjordes även en rekonstruktion av tidigare övermålade blindfönster. För historik se även Kullens hembygdsförenings årsskrift 2005.

Utförda åtgärder

Länsstyrelsen lämnade 2006-03-27 (Lst Dnr 434-36885-05) bidrag till rekonstruktion av blindfönstren och restaurering av entrépartiet. Med utgångspunkt i 2004-års restaurering av fönstren, målades blindfönstren i engelskt rött. Som bindemedel valdes initialt silikat, eftersom fasaderna redan målats med silikat och vidhäftningen med linolja på silikat bedömdes som mindre god. Silikatfärgen till blindfönstren leverades av Målarkalk i Hyllinge av fabrikket KEIM Purkristalat¹, pigmentering gjordes med järnoxidrött som löstes i silikat. Motivet är spröjsade korspostfönster i engelskt rött med grå partier som ska utgöra en illusion av fönsterglas. Det visade sig vid målning att silikaten inte kunde binda så kraftigt pigment som det röda utan att vidhäftningsförmågan minskade och målningen regnade bort vid ett tillfälle och att då vidhäftningsförmågan förbättrades förändrades färgnyansen märkbart. Efter flera försök beslöt vi istället att använda linoljefärg till det röda. Undantag utgörs av de två översta fönstren på östra gaveln som helt målades med silikatfärg. De murytor som målades för att imitera fönsterglas målades med en grå silikatfärg som blandades på plats. Linoljefärgen i engelskt rött levererades av Ottosson i Genarp. Målningen av fasaderna ingick inte i den antikvariska kontrollen. Fasaderna målades i Nordsjö silikat NN Sandtex V. Färgen rollades på, kändes tjock och innehåller akrylat (Ingående material/ämnen: Vattnen, Akrylatsampolymer, Talk, Titandioxid, Bariumsulfat, Kaliumsilikat, Kiseldioxid).² Fasaderna var tidigare målade med silikatfärg.

Restaureringen av de utvändiga skyltskäpen i teak som genomfördes 2004 med båtlack av fabrikket Benarolja, visade sig 2006 redan ha mindre sprickor. 2006 utfördes målning av lackade ytor med Tonkinoise linoljefernissa. Dörrhandtaget justerades och några mindre snickerilagningar gjordes.

¹ [Hhttp://www.malarkalk.se/produkter/keim/purkristalat.pdf](http://www.malarkalk.se/produkter/keim/purkristalat.pdf) H 20061121 KEIM Purkristalat är en tvåkomponentfärg enligt VOB/C DIN 18 363; 2.4.1 (silikatfärg) för målning av fasader. KEIM Purkristalat består av mineraliskt färgpulver och flytande vattenglas (Fixativ) som bindemedel. KEIM Purkristalat färgpulver. Ett rent mineraliskt färgpulver med absolut ljusbeständiga, oorganiska pigment och mineraliskt fyllnadsmedel. KEIM Fixativ Ett rent mineraliskt, silikatbaserat bindemedel för KEIM Purkristalat (5 kg färgpulver och 4 l Fixativ ger ca. 10 kg färdigblandad färg)

² [Hhttp://www.nordsjo.se/sok.asp?sok=silikat&x=29&y=6#](http://www.nordsjo.se/sok.asp?sok=silikat&x=29&y=6#) H 20061121

Foto före rekonstruktion av blindfönstren på andra våningen.

Blindfönster i form av korspostfönster med spröjsning.

Blindfönster i gavelröset utfördes med silikatfärg.

Entréparti efter strykning med Tonkinoise linoljefernissa.

Fasad längs Köpmansgatan och gavel. Blindfönstren och fasader målade, skyltskåpen restaurerade.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Byggnaden är uppförd med långsidan åt Köpmansgatan i centrala Höganäs. Den södra gaveln exponeras mot Köpmansgatan. De putsade fasaderna präglas av den symmetriska fönstersättningen från 1800-talet och entrépartiet från 1941. Fönstersättningen består i bottenvåningen av glasade fönster och två skyltskåp. I ovanvåningen består fönstersättningen av ett glasat fönster och resten blindfönster. Såväl fönster som blindfönster markeras av omfattningar med dragna lister, men de i ovanvåningen är markerade med arkitraver uppburna av gjutna konsoler. Äldre bilder och en fasadundersökning visar att dekormålade blindfönster har funnits. Det är rimligt att föreställa sig att blindfönstren övermålats med fasadfärg vid ungefär samma tid som den nya entréen byggdes 1941. Det saknas bilder som kan visa om 1941-års entré och målade blindfönster samexisterat. Vanligt vid ombyggnader under denna tid var att äldre dekorativa fasadelement avlägsnades för att ge fasaden en mera modernistisk prägel, men det skedde inte här. Genom rekonstruktionen av blindfönstren återskapades en del av 1800-talsprägel och ett restaureringsideologiskt dilemma uppstod i det att man åstadkom en fasadutformning med två tydliga tidsskikt som inte med säkerhet kan beläggas ha samexisterat. Emellertid kan det heller inte uteslutas att de målade blindfönstren och entrén samexisterat. Upplevelsemässigt medför den föreslagna åtgärden en fördel då den tydliggör byggnadens ursprung i 1800-tal, utan att bärande element av 1900-tals tilläggen tas bort. Åtgärden kan inte sägas konkurrera med 1941-års entréparti, istället utgör de ett reversibelt rekonstruktionstillägg baserat på äldre bilder och en fasadundersökning. Restaureringen av entrén har genomförts för att bibehålla de kulturhistoriska värdena.

Regionmuseets rapportserie 2006

Kulturmiljö

1. Folkestorps Bränneri , Folkestorp 6:5, Maglehem sn, AK, Mattias Burman, 2005
2. Vallfartskyrkan i Fru Alstad, Fru Alstad, FU, Lars Salminen, 2005
3. Röstånga kyrkogård, Röstånga sn, DK, Åsa Jakobsson och Cecilia Pantzar, Cissela Olsson, 2005
4. Hovdala slott, larm och markarbeten, Brönnestad sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2005
5. Ask kyrkogård, Ask sn,DK, Åsa Jakobsson, Klara Johansson, Mia Jungskär, Cissela Olsson, 2005
6. Hustoftagård, Väsby sn, AK, Anna Ligoura, 2005
7. Äsphult kyrka, Äsphult sn, MD, Magnus Lindhagen och Jimmy Juhlin Alftberg, 1996
8. Himmelstorpsgården, Brunnby sn, AK, Anna Ligoura, 2004
9. Jöns Jonsgården, Kattarps sn, AK, Anna Ligoura, 2005
10. Rutsbo, Sankt Ibb sn, A.K, Anna Ligoura, 2005
11. Jordberga kostall, Källstorps sn, AK, Anna Ligoura, 2004
12. Norra Grönby mölla, Anderslövs sn, AK, Klara Johansson och Mia Jungskär, 2006
13. Ekonomibygnad på Skarhult slott, Skarhult sn, AK, Cecilia pantzar, 2005
14. Klostergården, KA, Lund, Paul Hansson och Anna Rabow, 2005
15. Hannas kyrka – alla tiders kyrka, Hannas sn, MD, Petter Jansson, 2004
16. Häglinge kyrka – ”...ljusare, skönare, rymligare”, Häglinge sn, AK, Magnus Lindhagen och Lotta Eriksson, 1999-2006
17. Hannas kyrka ut- och invändig restaurering, Hannas sn, AK, Petter Jansson/Lotta Eriksson, 2004-2005
18. Norra Mellby skol- och fattighus, Norra mellby sn, KA, Anna Rabow, 2005
19. Historiska museet i Lund – en värdebeskrivning, Lunds sn, DK, Henrik Borg, 2006
20. Fornstugan i Kristianstad, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2006
21. Hovdala slott- svampsanering, Brönnestad sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2006
22. Bosjökloster – nunnornas botkapell, Bosjökloster sn, AK, Cecilia Pantzar, 2003
23. Sankt Olofs kyrka, Sankt Olofs sn, AK, Cecilia Pantzar, 2005-2006
24. Västra Broby kyrka. Västra Broby sn, AK, Cecilia Pantzar,2005-2006
25. Hassle Bösarps kyrka – invändig renovering, Hassle Bösarps sn, AK, Anna Rabow, 2005
26. Svalövs kyrka, Svalövs sn, AK, Anna Ligoura och Lotta Eriksson, 2005-2006
27. Näsums 12:2, Näsums sn, FU, UN, Elisabeth Höst, 2006
28. Perstorps baptistkapell, svampsanering, Oppmanna sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2004
29. Hassle Bösarps kyrka, Hassle Bösarps sn, AK, Anna Rabow, 2005
30. Konga kyrkogård, Konga sn, DK, Åsa Jakobsson, Mattias Burman, Mia Jungskär, Cissela Olsson och Emelie Petersson, 2005-2006
31. Bondegård-utvändig restaurering, Stoby sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2006
32. Fornlämningar utmed Sigridslundsvägen, Vä sn, FU, Helene Wihelmsen, 2003
33. Horna 3:12, Åhus sn, AU, Adam Bolander, 2006
34. Horna 3:12, Åhus sn, FU, Adam Bolander, 2006
35. Uppåkra 8:9, Uppåkra sn, FU, Helene Wihelmsen, 2004
36. Östra Broby kyrka – utvändig restaurering, Ö Broby sn, AK, Lotta Eriksson och Helena Nilsson, 2005
37. Norra Mellby klockstapel – restaurering, N Mellby sn, AK, , Jimmy Juhlin Alftberg, 2006
38. Vattenmöllan – kvarnbyggnad Krapperup 19:2, Brunnby sn, AK, Mattias Burman, 2006
39. Wallåkra stenkärlsfabrik, Vallåkra, Kvistofa sn, AK, Mattias Burman, 2006
40. Kommendanten 5 och 6, Dokumentation vid varsam ombyggnad, BD, Erika Wass och Magnus Lindhagen, 1997-1998
41. Omläggning av tak - Kvihusa 1:2, Ekjaröds sn, AK, Emelie Petersson, 2006
42. Saltus Sanctæ Mariæ, Bäckaskogs kloster, arkeologiska undersökningar under ett halvt sekel, Kiaby sn, Jan Kockum, 2006
43. Fjärrvärme i Örkellunga kyrka. FU/SU, Helene Wihelmsen, 2006
44. Nosaby kyrka – förändring i bänkkvarter, Nosaby sn, AK, Helena Nilsson, 2006
45. Nämndemansgården, St Ibbs sn, AK, Anna Rabow, 2006
46. Vårdplan – Sporrakulla, Glimåkra sn, VP, Jimmy Juhlin Alftberg, Helena Nilsson, Kalle Melin, 2006
47. Magasinet på Spannarps säteri, Åsäs sn, AK, Anna Rabow, 2006
48. Järnugnar vid Skräbeå, Bromölla 12:19, Ivetofta sn, UN, Tony Björk, 2006
49. Kv Lyckan 42 i Åhus, Åhus sn, FU, Elisabeth Höst, 1991
50. Hustoftagårdens boningshus, Väsby sn, AK, Anna Rabow, 2005

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

51. Tingsgården i Vä. Boplats och grav från yngre bronsålder/förrromersk järnålder, Vä sn, AU, UN och FU, Tony Björk, Adam Bolander och Happy Hök, 1993-1994 och 1996
52. Fjälåstorps småskola, Brunnby sn, BMU, Henrik Borg, 2006
53. Som kungen själv stakade ut – Kvarteret Göken i Ängelholm, FU, Lars Salminen, 1991
54. Balsby 12:40 -järnåldersbebyggelse vid Råbelövssjön, Nosaby sn, FU/SU, Adam Bolander, 2006
55. Åhus 14:108 – Hårdar, flinta och metallhantverk i Transval, Åhus sn, FU, Helene Wihelmsen, 2006
56. Härlöv 50:27-I utkanten av byn, Kristianstad sn, FU, Helene Wihelmsen, 2006
57. Barsebäcks kärnkraftverk, Barsebäcks sn, DK, Henrik Borg och Helen Sannerstedt, 2006
58. Jöns Jonsgårdens tak, Kattarps sn, AK, Anna Rabow, 2005
59. Boplatserna på näset, Näsby 35:2, 35:28 m fl, Kristianstads sn, FU+UN, Helene Wihelmsen, 2006
60. Gravarna vid Bäckaskogs kloster, Kiaby sn, FU, Jan Kockum och Helene Wihelmsen, 2005-2006
61. Svenstopps mölla – arbeten på gång, Stora Köpinge sn, AK, Emelie Petersson, 2006
62. Träskolängan, restaurering av stomme, Brunnby sn, AK, Emelie Petersson, 2006
63. Stehags kyrka – utvändig renovering, Stehag sn, AK, Lotta Eriksson, 2006
64. Träne kyrka – konservering av inventarier, Träne sn, AK, Lotta Eriksson, 2006
65. Godsmagasinet i Brösarp, Brösarps sn, AK, Emelie Petersson, 2006
66. Krukmarkeriavfall från kv Vakteln i Ängelholm, UN, Lars Salminen, 1983
67. Får man grilla här? – Kulturell mångfald möter biologisk mångfald. Anna Hadders och Anne Rosengren, 2006
68. Vård- och underhållsplan, Glimmebodagården, VP, Emelie Petersson och Helena Nilsson, 2006
69. Kyrkängen i Ivetofta – hus och gårdar under järnålder, Ivetofta sn, FU, UN, Elisabeth Höst och Helene Wihelmsen, 1990
70. Vård- och underhållsplan, Torsebro krutbruk, Färlövs sn, BD, Mattias Burman, 2006
71. ”Sporrakulla gård etapp 2”, Glimåkra sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg och Helena Nilsson, 2006
72. Sagabion i Höganäs –yttre måleri 2006, AK, Henrik Borg, 2006

<p>Förkortningar: AF-antikvarisk förundersökning AK- antikvarisk kontroll AU-arkeologisk utredning DK- dokumentation, övrigt FU- arkeologisk förundersökning KA- kulturhistorisk analys MD-murverksdokumentation OU- osteologisk undersökning PJ- projektrapport VP-vårdplan UN- arkeologisk undersökning BD- byggnadsdokumentation BAD-byggn-ark-dokumentation BMU-byggnadsminnesutredning</p>
